

ارتباط امام مهدی (عج) با امام حسین (ع)

سید صادق سیدنژاد

بررسی ابعاد مختلف پیوند این دو حجت الهی به خوبی چگونگی فراهم شدن بستر حاکمیت احکام و ارزش‌های الهی در سراسر عالم مشخص می‌کند. این مقال در صدد بیان برخی پیوستگی‌های سید الشهدا با موعود بزرگ جهانی حضرت مهدی (عج) است.

الف: امام مهدی (عج) از تبار امام حسین (ع)
در مجموعه روایاتی که از پیامبر اکرم (ص) و ائمه اطهار (ع) نقل شده، بارها تصریح شده است که منجی عالم بشریت حضرت مهدی (عج) از نسل امام حسین (ع) است. پیامبر اکرم (ص) در یکی از روزهای آخر عمر مبارکش در حالی که دستشان را به شانه امام حسین (ع) گذاشته بودند، خطاب به دختر بزرگوارشان حضرت زهرا (ع) فرمودند: مهدی این اقت از نسل این فرزندم است. دنیا به پایان نخواهد رسید مگر مردی از اولاد امام حسین (ع) قیام کرده، جهان را پر از عدل و داد کند.^(۱)

بی تردید از ابتدای خلقت بشر تا سرانجام تاریخ بشریت دو طایفه حق و باطل با یکدیگر ارتباط تنگاتنگی دارند حق مداران گذشته همواره بستر سازان حق گرایان آینده‌اند و حق گرایان آینده مداوم بخشان راه حق پرستان گذشته. بر همین اساس است سرنوشت در افتادگان از مسیر صراط مستقیم.

بنابراین پیروان حقیقت همواره با یکدیگر در ارتباطند. در این میان ارتباط حجت‌های به حق الهی در مداوم بخشی به حفظ مسیر صحیح هدایت و سعادت بشر بسیار عمیق‌تر و محکم‌تر است؛ چرا که هر نبی و ولی الهی با در نظر گرفتن شرایط عصری که در آن به سر می‌برد، راه انبیا و اولیای الهی پیش از خود را مداوم می‌بخشد. به عبارت دیگر، همه انبیا و اولیای الهی چراغ‌های نورانی هدایتند. با این تفاوت که هر کدام متناسب با شرایط زمانی و مکانی خود به نور افشانی می‌پردازند. در فرهنگ اسلامی، ائمه اطهار (ع) به عنوان جانشینان پیامبر اسلام (ص) جملگی نور واحدند و هدف مشترکی را دنبال می‌کنند. وجود هر یک از آنان، همانند یک مشعل روشن و یا علم سرافراز، مسیر صحیح و کامل هدایت را به بندگان خدا نشان می‌دهد و آنان را از گرفتار شدن به ضلالت و گمراهی باز می‌دارد. با این همه، ارتباط و پیوستگی بعضی از آنان با هم یکدیگر از ویژگی و خصوصیت ممتازی برخوردار است که نگاهی اجمالی این مهم بدست می‌آید. بی تردید ارتباط میان امام حسین (ع) با آخرین حجت الهی خود حضرت بقیه الله بسیار بارز و در خور تعقیق است؛ چرا که

در جای دیگر ضمن تعریف معرفی ائمه اطهار (علیهم السلام) می‌فرماید: امامان پس از من دوازده نفرند که نه نفر از آنان از تبار فرزندان حسین است و نهمین نفرشان قائم است. این دوازده تن اهل بیت و عترت من هستند گوشت آنها گوشت من و خون آنان از خون من است. (۲) امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب (علیه السلام) به حضرت ابا عبدالله فرمودند: نهمین فرزند تو ای حسین قائم آل محمد (صلی الله علیه و آله) است. او دین خدا را آشکار ساخته و عدالت را در سرتاسر روی زمین حاکمیت خواهد بخشید. (۳) در این باره امام حسین (علیه السلام) نیز می‌فرماید: نهمین فرزند من، قائم به حق است. خداوند به وسیله او زمین مرده را دوباره زنده خواهد ساخت و دین را حاکمیت خواهد بخشید. اوحق را علی رغم میل مشرکان و دشمنان، احقاق خواهد کرد. (۴)

ب. تحقق اهداف عاشورا با قیام مهدی (عج)

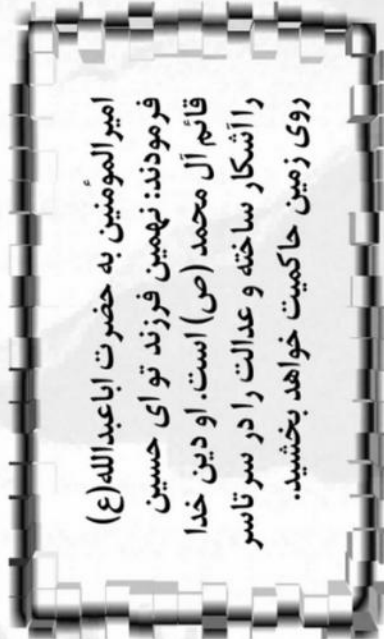
امام حسین (علیه السلام) با هدف زنده ساختن احکام قرآن و سنت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و از بین بردن بدعت‌هایی که در نتیجه کیمت بنی امیه در دین ایجاد شده بود، قیام کردند و در طول مسیر مدینه تا کربلا، ضمن اشاره به انگیزه قیام شان می‌فرمودند: «من به منظور ایجاد اصلاح در امت جدم رسول خدا (صلی الله علیه و آله) قیام کرده‌ام. می‌خواهم امر به معروف و نهی از منکر کنم و به همان سیره و شیوه مرسوم جدم پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و پدرم علی بن ابی طالب (علیه السلام) عمل کنم. (۵) و در نامه‌ای که به بزرگان قبایل بصره می‌نویسند، تصریح می‌کنند: من شما را به کتاب خدا و سنت پیامبرش دعوت می‌کنم در شرایطی که ما زندگی می‌کنیم، به سنت رسول خدا (صلی الله علیه و آله) از بین رفته است و به جای آن بدعت و احکام و ارزش‌های غیر اسلامی نشسته است. اگر شما دعوت مرا بپذیرید و به یاری من برخیزید، شما را به راه راست و رستگاری هدایت خواهم کرد. (۶)

از مجموعه این گونه بیانات امام حسین (علیه السلام)، اهداف والای نهضت عاشورا به خوبی روشن می‌شود. احیای قرآن، احیای سنت نبوی و سیره علوی و از بین بردن کژی‌ها، و حام ساختن حق و توان و حاکمیت بخشیدن به حق پرستان و نیز از بین بردن سلطه استبدادی حکومت ستمگران و تأمین قسط و عدل در عرصه‌های اجتماعی و اقتصادی... از جمله اهداف آن حضرت است.

حضرت علی بن ابی طالب (علیه السلام) در توصیف سیره حکومتی امام مهدی (عج) می‌فرمایند:... هنگامی که دیگران هوای نفس را بر هدایت مقدم بدارند، او (مهدی موعود) امیال نفسانی را به هدایت بر می‌گرداند. در شرایطی که دیگران قرآن را با رأی خود تفسیر و تأویل

خواهند کرد. او آراء و عقاید را به قرآن باز می‌گرداند. همو به مردم نشان خواهد داد که چگونه می‌توان به سیره نیکوی عدالت رفتار کرد. و تعالیم فراموش شده قرآن و سیره نبوی را زنده کرد. (۷) امام باقر (علیه السلام) می‌فرماید: قائم آل محمد مردم را به سوی کتاب خدا، سنت پیامبر (صلی الله علیه و آله) و ولایت علی بن ابی طالب (علیه السلام) و پی‌زیاری از دشمنان آنان دعوت خواهد کرد. (۸)

امامصادق (علیه السلام) نیز در همین زمینه می‌فرماید: حضرت مهدی بدعت‌های ایجاد شده در دین را در سرتاسر جهان از بین خواهد برد و در مقابل، تک تک

سنت‌های نبوی را به اجرا در خواهد آورد. (۹) در جای دیگر، ضمن تصریح به این حقیقت که امام مهدی (عج) بر اساس سیره و روش رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) عمل خواهد کرد، درباره اصلاحات انجام شده توسط آن حضرت چنین می‌فرماید: قائم آل محمد (عج) به همان شیوه‌ای که پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) رفتار می‌کردند، رفتار خواهد کرد. آنچه را که از نشانه و ارزش‌ها و شیوه‌های جاهلیت باقی مانده‌اند، از میان برمی‌دارد و پس از ریشه کن ساختن بدعت‌ها، احکام اسلامی را حاکمیت خواهد بخشید. (۱۰)

باز در زمینه نوع قضاوت و داوری و برخورد آن حضرت با ظلم و ستم می‌فرماید: چون قائم ما قیام کنند، در بین مردم به عدالت داوری خواهند کرد و در زمان او بساط ستم و بیاد از روی زمین جمع خواهد شد و راه‌ها امن شده... و هر صاحب حقی به حق خود دست خواهد یافت و احکام و ارزش‌های حیات بخش دینی در سرتاسر جامعه حاکمیت پیدا خواهد کرد. (۱۱)

نتیجه آن که، علاوه بر مشترک بودن اهداف نهضت عاشورا با قیام امام مهدی (عج) در زمان حکومت جهانی حضرت ولی عصر (عج) بذرها و نهال‌های غرس شده در جریان قیام کربلا به بار خواهد نشست و به برکت آن، جهان پر از عدل و داد خواهد شد. و تمام اهداف انبیای الهی از آدم تا خاتم تحقق خواهد یافت و بشر طعم واقعی صلح و امنیت و سعادت را خواهد چشید.

ج. مهدی (عج) منتقم خون امام حسین (علیه السلام)

یکی از القاب حضرت مهدی منتقم است. در توضیح علت برگزیده شده این لقب بر آن حضرت، مطالب زیادی در سخنان اهل بیت وارد شده است. از جمله گفته شده است که از امام محمد باقر (علیه السلام) سؤال کردند به چه مناسبت فقط به آخرین حجت الهی قائم گفته می‌شود؟ امام باقر (علیه السلام) در پاسخ فرمودند: چون در آن ساعتی که دشمنان، جدم امام حسین (علیه السلام) را به قتل رساندند فرشتگان پا تا راحتی، در حالی که ناله سرداده بودند عرض کردند: پروردگار! آیا از کسانی که برگزیده و فرزند برگزیده تو را ناچوان مردانه شهید کردند، در می‌گذری؟ خداوند در پاسخ آنان، به ایشان وحی فرستاد که ای فرشتگان من، سوگند به عزت و جلالم از آنان انتقام خواهم گرفت. هر چند پس از مدت زمانی زیاد، آن گاه خداوند متعال نور و شبح فرزندان امام حسین (علیه السلام) به آنان نشان داد و پس از اشاره به یکی از آنان که در حال قیام بود، فرمود: با این قائم از دشمنان حسین (علیه السلام) انتقام خواهم گرفت. (۱۲)

در تفسیر آیه «وَمَنْ قَتَلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيَّهِ سُلْطَانًا...» هر کس مظلومانه کشته شود ما برای ولی او تسلطی بر ظالم قرار می‌دهیم... از امام صادق (علیه السلام) روایت شده است که مراد از مظلوم در این آیه، حضرت امام حسین (علیه السلام) است که مظلوم کشته شد و منظور از «جَعَلْنَا لَوْلِيَّهِ سُلْطَانًا» امام مهدی است. امام باقر (علیه السلام) تصریح می‌کنند که ما اولیای دم امام حسین (علیه السلام) هستیم و هنگامی که قائم ما قیام کنند، پی گیر خون امام حسین (علیه السلام) خواهیم کرد.

در دعای ندبه نیز به این حقیقت با این تعبیر تصریح شده است: «أَيُّهَا الطَّالِبُ بِدَمِ الْمَقْتُولِ يَكْرِيلَا» کجاست آن عزیزی که پس از ظهورش، خون شهید مظلوم کربلا را از دشمنان باز پس بگیرد... (۱۳)

همچنین روایت شده است که وقتی حضرت مهدی (عج) پس از ظهور، در ما بین رکن و مقام برای مردم خطبه خواهد خواند، در مهم‌ترین از این خطبه به صورت مکرر با نهایت اندوه و تأثر شهادت مظلومه امام حسین (علیه السلام) را مورد اشاره قرار خواهد داد. از جمله خواهد فرمود: ای مردم جهان، منم امام قائم. منم شمشیر انتقام الهی که همه ستمگران را به سزای اعمال شان خواهم رساند و حق مظلومان را از آنان باز پس خواهم گرفت.

ای اهل عالم! جدم حسین بن علی (ع) را تشنه به شهادت رساندند و بدن مبارک او را به صورت عریان در روی خاک رها کردند. دشمنان از روی کینه توزی جدم حسین (ع) را ناجوانمردانه کشتند. (۱۴)... در حقیقت، این گونه عبارت توید انتقام خون بنا حق ریخته امام حسین (ع) را به جهانیان خبر می دهد...

همچنین روایات فراوانی رسیده که شعار یاران امام مهدی پس از ظهور، جمله بسیار الهام بخشی است و آن جمله عبارت است از: «یا لشارتُ الحُسین (ع)» (۱۵) ای باز خواست کنندگان خون حسین (ع) و منظور از آن، اشاره به این معناست که هنگام انتقام خون پاک امام حسین (ع) فرار رسیده است. کسانی که می خواهند از دشمنان آن حضرت انتقام خون بنا حق ریخته حجت الهی را بگیرند، باید مهیا شوند.

د. مهدی (عج) همیشه به یاد حسین (ع)

از آنجا که امام حسین (ع) با تمام وجود همه توانمندی ها و سرمایه های خود را ایثار کرد تا اسلام را از خطر اساسی برهاند، آخرین حجت الهی نیز تصریح دارند که همواره به یاد ایثارگری و فداکاری های آن حضرت هستند و شب و روز با یادآوری مصیبت هایی که بر ایشان روا داشته شده، خون گریه می کنند.

در بخشی از زیارت ناحیه مقدسه در این باره می خوانیم: ... اگر روزگار وقت زندگی مرا از تو (ای حسین (ع)) به تأخیر انداخت و یاری و نصرت تو در کربلا در روز عاشورا نصیب من نشد، اینک من هر آینه صبح و شام به یاد مصیبت های تو ندبه می کنم و به جای اشک بر تو خون گریه می کنم!...

بی تردید این گونه تعابیر، نهایت محبت و دل بستگی حضرت مهدی (عج) را به سید الشهدا (ع) نشان می دهد و ضرورت زنده نگه داشتن خاطره ابا عبدالله (ع) از طریق عزاداری به آن حضرت است و عمق فاجعه کربلا و جنایت بنی امیه به اسلام و انسانیت را افشا می کند. حتی به یاد امام حسین (ع) بودن در عملکرد سایر ائمه اطهار (عج) و نیز به چشم می خورد؛ یعنی آنان نیز در مواقع متعدد، اشاره به فداکاری ها و مظلومیت های امام حسین (ع) دارند. که به عنوان مثال، در دعای ندبه امام صادق (ع) یاد سید الشهدا (ع) به همراه امام مهدی گرامی داشته شده است. در حقیقت، شکایت شهادت جانگداز حضرت امام حسین (ع) به ساخت مقدس حضرت بقیة الله (عج) شده است و در خواست می شود که به عنایت خداوند متعال هر چه زودتر زمینه ظهور فراهم شود تا هر چه زودتر مهدی موعود ظهور نموده، انتقام خون آن حضرت را از دشمنان بگیرند... همواره به پیروان اهل بیت توصیه می شود که در شب میلاد امام عصر (عج) از زیارت امام حسین (ع) غافل نشوند.

البته، این موضوع به همین صورت در مورد امام حسین (ع) نیز مطرح است؛ یعنی حضرت ابا عبدالله حسین (ع) نیز همواره به یاد مهدی موعود بوده و هستند. از این رو در دعای روز ولادت امام حسین (ع) از امام مهدی (عج) یاد می شود. در روز عاشورا و در زیارت عاشورا نام و یاد مهدی تسلی بخش قلب سوزان شیفتگان اهل بیت است. و مجموعه این ارتباطات، پیوند عاشورا و امام حسین (ع) را با قیام جهانی امام مهدی هر چه بیش تر روشن می سازند.

علاوه بر آنچه گذشت بر اساس روایات بسیاری که از حضرات معصومین (ع) نقل شده است در بسیاری از مسایل جزئی نیز امام مهدی (عج) با امام حسین (ع)

پیوستگی ها و ارتباطات قابل توجهی دارند که از آن جمله است:

۱. روز ظهور امام مهدی مقارن با روز عاشورا است. از امام باقر (ع) روایت شده است که قائم آل محمد در روز شنبه که مصادف با روز عاشورا یعنی همان روزی که حضرت ابا عبدالله به شهادت رسیدند خواهد بود. (۱۶)

۲. همان گونه که امام حسین (ع) نهضت خود را از مکه آغاز کردند، یعنی پس از خارج شدن از مدینه به مکه آمدند و از کنار بیت الله الحرام قیام خود را به مردم خبر دادند و به سمت کوفه حرکت کردند، از مجموعه روایات به خوبی روشن است که حضرت مهدی نیز از کنار بیت الله الحرام جهانیان را به بیعت با خود فرا خواهد خواند و آن گاه حرکت های اصلاحی خود را آغاز خواهند کرد. در نهایت، مقر حکومتی خویش را در کوفه قرار خواهد داد.

۳. حتی طنین صدای امام مهدی (عج)، همان طنین صدای امام حسین (ع) است. اگر پیام مهدی همان پیام حسین (ع) که فریاد می زند: ای مردم! مگر نمی بینید به حق عمل نمی شود، از باطل کسی خودداری نمی کند... امر به معروف و نهی از منکر کنار گذاشته شده است و احکام الهی و سنن پیامبر (ص) اشکار هتک می شود... این پیام و هشدار در لحظه ظهور با همان صدا به مردم جهان اعلام خواهد شد که امام حسین (ع) در روز عاشورا با همان لحن و آهنگ مردم را به تبعیت از حق و اعراض از بدی ها فرا خواندند:

«أَنَّ صَوْتَ الْقَائِمِ يَشْبِهُ بِصَوْتِ الْحُسَيْنِ (ع)» صدای گیرا و دل نواز حضرت مهدی شبیه طنین خوش صدای آشنای ابا عبدالله است.

۴. برخی از یاران امام حسین (ع) پس از رجعت در رکاب امام مهدی (عج) به یاری آن حضرت خواهند پرداخت و حتی برخی از فرشتگانی که جزو اصحاب امام حسین (ع) بودند، در خدمت قائم آل محمد... خواهند بود... و...

«اللهم نرغب اليك دولة كريمه تُغريها الاسلام و اهله و تُدلي بها النفاق و اهله...»

..... پی نوشت ها

۱. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۹۱.
۲. كشف الغمة، ج ۳، ص ۲۹۴.
۳. منتخب الانوار، ص ۴۶۷.
۴. اعلام الوری، ص ۳۸۴.
۵. بحار الانوار، ج ۴۵، ص ۶.
۶. حیات الامام الحسین (ع)، ج ۲، ص ۲۶۴.
۷. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۳۰.
۸. الزام الناصب، ص ۱۷۷.
۹. بنایع المردة، ج ۳، ص ۶۲.
۱۰. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۵۲.
۱۱. همان، ص ۳۳۸.
۱۲. دلائل الامامة، ص ۲۳۹.
۱۳. دعای ندبه.
۱۴. الزام الناصب، ج ۲، ص ۲۸۲.
۱۵. النجم الناقب، ص ۴۶۹.
۱۶. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۲۸۵.